

Pranešimas spaudai
Liuksemburgas, 2022 m. rugsėjo 12 d.

COVID-19 vakcinų pirkimas Europos Sąjungoje: reikia pasimokyti iš patirties, teigia ES auditoriai

ES specialiai pritaikyta centralizuota vakcinų pirkimo sistema pavyko sukurti iš pradžių diversifikuotą potencialių vakcinų krepšelį ir įsigyti pakankamų COVID-19 vakcinų dozių. Tačiau ES viešuosius pirkimus pradėjo vėliau nei JK ir JAV, o 2021 m. pirmąjį pusmetį atsiradus dideliems tiekimo trūkumams tapo aišku, kad daugumoje Europos Komisijos pasirašytų sutarčių nebuvo konkrečių nuostatų, skirtų tiekimo sutrikimams spręsti. Šiandien paskelbtoje Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje daroma išvada, kad viešųjų pirkimų proceso rezultatai nebuvo pakankamai įvertinti. Auditoriai taip pat pažymi, kad Komisija dar neatliko nuodugnaus šio proceso patikrinimo ar lyginamosios analizės, siekdama pasisemti patirties, kurią būtų galima pritaikyti ateityje, ir šiuo metu neketina išbandyti pandeminės viešųjų pirkimų sistemos atlikdama testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ar modeliavimą.

„Tai, ar Komisija ir valstybės narės veiksmingai įsigijo COVID-19 vakcinų, yra labai aktualus klausimas, – teigė auditui vadovavusi Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger. – Šią temą pasirinkome atsižvelgdami į pagrindinį vaidmenį, kurį vakcinas atliko reaguojant į COVID-19 pandemiją, beprecedentį ES dalyvavimą perkant vakcinas ir su tuo susijusias išlaidas. Mūsų nustatytų faktų paskirtis – prisidėti prie ES parengties pandemijoms ir reagavimo į jas pajėgumų plėtojimo.“

Kai 2020 m. viduryje prasidėjo ES vakcinų pirkimo procesas, nebuvo žinoma, ar COVID-19 vakcina pasieks rinką ir kada tai įvyks. ES turėjo imtis veiksmų, kol dar nebuvo gauta aiškių mokslinių duomenų apie potencialių vakcinų saugumą ir efektyvumą, todėl nusprendė paremti keletą vakcinų, kad būtų sudarytas pradinis krepšelis, apimantis skirtingas vakcinų technologijas ir gamintojus. Iki 2021 m. lapkričio mėn. Komisija valstybių narių vardu buvo pasirašiusi 71 milijardo eurų vertės sutarčių, pagal kurias turėjo būti nupirkta iki 4,6 milijardo COVID-19 vakcinų dozių. Dauguma šių sutarčių yra išankstinės pirkimo sutartys, pagal kurias Komisija vakcinų kūrimo rizika dalijasi su vakcinų gamintojais ir remia didelio masto gamybos pajėgumų rengimą, atlikdama išankstinius mokėjimus iš ES biudžeto.

Derybos vyko pagal ES finansiniame reglamente nustatytą viešųjų pirkimų procedūrą, o proceso esmė buvo preliminaros derybos, vykusios prieš išsiunčiant kvietimą dalyvauti konkurse. Iki 2021 m. vasaros pabaigos ES buvo parūpinusi pakankamą dozių kiekį, kad būtų paskiepyta bent 70 % suaugusių gyventojų, po to, kai 2021 m. pirmąjį pusmetį susidūrė su sudėtingu tiekimo iš dviejų

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

gamintojų sumažėjimu. Komisija galėjo gamintojus patraukti į teismą, o vienu atveju taip ir padarė. Tačiau pasak auditorių, ES derybininkai išsamiai neišanalizavo su vakcinų gamyba susijusių gamybos ir tiekimo grandinės problemų, kol nepasirašė daugumos sutarčių. Laikui bėgant sutarčių sąlygos keitėsi. 2021 m. pasirašytose sutartyse numatytos griežtesnės nuostatos dėl pagrindinių klausimų, pavyzdžiui, tiekimo grafikų ir gamybos vietos, palyginti su 2020 m. pasirašytomis sutartimis. Sąlygos, dėl kurių derėtasi, kiekvienoje sutartyje yra skirtingos, išskyrus tai, kad turi būti laikomasi Atsakomybės už gaminius direktyvos principų. Valstybės narės susitarė sumažinti gamintojų riziką, susijusią su atsakomybe už nepageidaujamą poveikį (rizikos pasidalijimo principas vakcinų strategijoje). Sutarčių, sudarytų su COVID-19 vakcinų gamintojais, nuostatos skiriasi nuo iki pandemijos taikytos praktikos, nes valstybės narės perėmė kai kurią finansinę riziką, kurią paprastai prisiima vakcinų gamintojai.

Komisija pasiūlė COVID-19 pandemijos metu sukurtą viešųjų pirkimų metodą taikyti ir būsimu sveikatos krizių atveju, tačiau nei Komisijos, nei Tarybos ataskaitose dėl COVID-19 pandemijos metu įgytos patirties nebuvo tikrinamas vakcinų viešųjų pirkimų proceso veiksmingumas, atsižvelgiant ne tik į bendrus rezultatus. Auditoriai rekomenduoja remiantis įgyta patirtimi parengti pandeminių pirkimų gaires ir atlikti ES medicininių atsako priemonių pirkimo metodo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kad prireikus ateityje jis būtų geriau parengtas.

Bendroji informacija

Vakcinų pirkimas iš dalies finansuotas pagal Skubios paramos teikimo priemonę (SPP) – Komisijos tiesiogiai valdomą finansinę priemonę, pagal kurią Komisija gali teikti paramą Europos Sąjungoje nelaimių atvejais. Jis daugiausia finansuotas iš tiesioginių įnašų, skiriamų iš valstybių narių biudžetų.

Specialioji ataskaita 19/2022 „COVID-19 vakcinų pirkimas Europos Sąjungoje. Po pradinių problemų parūpinta pakankamai dozių, tačiau proceso veiksmingumas nepakankamai įvertintas“ paskelbta [Audito Rūmų interneto svetainėje](#). Atliekant auditą išplėstas darbas, susijęs su Audito Rūmų 2021 m. apžvalga dėl [pradinio ES indėlio į visuomenės sveikatos sektoriaus atsaką į COVID-19](#).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224